

קובץ

הערות וביאורים

בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א

☆

בפש"מ, רמב"ם, נגלה וחסידות

פרשת כי תשא

גליון כ"ג (תרכ"א)

יוצא לאור על ידי

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

ברוקלין, ניו יארק

417 טרוי עוועניו

ה' תהא שנת נפלאות בכל

שנת הצד"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

שנת חמשת אלפים שבע מאות וחמשים ושתים לבריאה

ש י ח ת

התקופה שאחרי כ"ב שבט תשמ"ח

הרב טובי בלוי
 ~ מח"ס כללי רש"י ~
 ~ ירושלים עיה"ק ~

בקונטרס "בך יברך ישראל", סעיף ז, מבוארים ג' השלבים, כאשר התקופה השלישית, מאחרי הסתלקות הרבנית נ"ע בכ"ב שבט תשמ"ח, היא תקופה של שלימות החיבור והיחוד של "עשר" ו"אחד עשר", ובסעיף ט' מבואר שהדבר מרומז בשם "חיה מושקא" - חיות באופן פנימי וחיות באופן מקיף (המקבילים ל"עשר" ו"אחד עשר").

ואכן, כבר אז, לאחר כ"ב שבט תשמ"ח, דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א כמה פעמים על "תקופה חדשה".

ולהעיר ששתי הבחינות של אופן פנימי ואופן מקיף קשורות, לכאורה, בשני סוגי עבודת ה' הנמשכים מן הצדיקים שהם בבחינת שבעה רועים או הנמשכים מן הצדיקים שהם בבחינת נסיכי אדם, כמבואר בתורה אור פ' מקץ (לג, ג והלאה), ששם נאמר במפורש כי בחינת הרועים מפרנסים את נש"י באופן פנימי והם "ראשי אלפי ישראל המלמדים אותם תורה" בחינת משה רבינו מהימנא, "וכן בהתבוננות שיהיה מושג גדולת הבורא ית", "אבל מהנסיכים נמשך רק בחי' מקיף וכמו הנסיך שהוא ענין מלוכה שהוא בחינת מקיף" "רק הוא עד"מ כמו אחד מתפעל מתפלת אדם צדיק המתפלל בדו"ר ומס"נ" וכו'.

והנה שם מבואר דכמשיח יש ב' הבחינות (ואולי הם שתי הבחינות שבמשיח שהן "רב" ו"מלך" כמבואר בשיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א), וכבר כתבתי בענין זה בגליון פ' ויחי ש.ז. ע"ש, והנה בענין של התקופה החדשה שמאז כ"ב שבט תשמ"ח אין אתנו יודע את פרטי הדבר באופן גלוי ומוחשי, אבל מה שראינו בענינו מאז שני שינויים בולטים כלפי חוץ בהנהגת כ"ק אדמו"ר שליט"א ובאופן הופעתו בגלוי: א. התועדויות בכל ש"ק, באופן של "ויקהל משה", ב. בכל התפלות ניתנת הזדמנות

5 - כי תשא - ה' תהא שנת נפלאות בכל - 5

לכל מי שרוצה להתפלל במנין שלו (ושתי הנהגות אלה לא היו אצל אף אחד מרבוה"ק).

הרי לפנינו גילוי וביטוי ברור גם כלפי כל אחד ואחד בכל דרגה שבה הוא נמצא כתוספת עצומה בשני סוגי ההשפעה גם יחד - הן בהשפעה בבחינת "רועים" ("ראשי אלפי ישראל המלמדים אותם תורה" וכו') - בהתוודויות, והן בהשפעה בבחינת נסיכי אדם ("כמו אחד מתפעל מתפלת אדם צדיק" וכו') - באפשרות להיות נוכח בתפלה.

ולהעיר עוד שכללות ענין זה של יחוד וחיבור שתי הבחינות, באופן פנימי ובאופן מקיף גם יחד, כבר רמז פעם כ"ק אדמו"ר שליט"א בדברו על ה"צמח צדק", ששני שמותיו מורים על שתי הבחינות הנ"ל, בחינת כתר ובחינת מלכות, ונעוץ סופן בתחלתן וכו' (ויש לרמוז ענין זה בביטוי "כריך כתרך ואתרך" שאומרים בעת רצון של פתיחת השערים, וד"ל).

≈ ≈ ≈

עוד ב' הערות בקונטרס "בך יברך ישראל"

הנ"ל

א. בהערה 66 בקונטרס הנ"ל, בקשר עם "חמשה שמות נקראו לה מעיר שראשי תיבות שמה של הרבנית נ"ע הוא "חמש" ובהערה 115 קושר זאת עם ענין המשיח, ע"ש.

ועל כך יש להעיר שבכ"מ בספרי מהר"ל מפראג, ומהם בספרו "גבורות ה'" (פרק כ"ג בסופו), כותב שהמספר חמשה מחייחס אל הגאולה "כי החמשה סוד הגאולה", עיין שם.

ב. בהערה 122 (הערת המו"ל) על מה שחילק כ"ק אדמו"ר שליט"א לכאז"א שלוש דברים, שהם אולי כנגד הג' קוים, ולהעיר כי בהעלאת ארון ה' (שמואל ב, פרק ו, פסוק יט, ובלשון אחרת בדברי הימים א, פרק טז, פסוק ג) כתוב על דוד המלך: "ויחלק לכל העם לכל המון ישראל למאיש ועד אשה לאיש חלת לחם אחת ואשפר אחד ואשישה אחת", ואחרי עיון ניתן למצוא גם שם את הקשר לג' הקוים.

"יום שכולו שבת ומנוחה"

הת' לוי פישער
 ~ תות"ל 885 ~

בהדרגן שבקונ' כ"ב שכט ש.ז. מכואר שני הענינים ד"ת"ח אין להם מנוחה" כו' ו"יום שכולו שבת ומנוחה" כו' ד"אין להם מנוחה" מדובר בעוה"ב (שלפני תחה"מ) ו"יום שכולו שבת ומנוחה" מדובר בעולם התחי' (וההמשך גם באלף השביעי), והמנוחה הוא גם בנוגע ללימוד התורה, ומבאר דגם בעולם התחי' תהי' הוספה ועלי' בלימוד התורה, אלא שההוספה והעלי' עצמה תהי' באופן של מנוחה (ומבאר בס"ו "שלעת"ל יעמדו ישראל על אמתת התורה כמו שהיא באמתתו ית' (כיון שיתגלה בפועל ש"ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד") ולכן יתבטל המצב דהעדר המנוחה, כי סיבת העדר המנוחה הוא בגלל היגיעה וההשתדלות לעמוד על אמתת התורה, וכשעומדים על אמתת התורה בטל המצב דהעדר המנוחה (כשם שכתורה עצמה לא שייך מצב של העדר המנוחה) ואז תהי' השלימות האמתית באופן של מנוחה - יום שכולו שבת ומנוחה") - ואולי י"ל דזהו ע"ד המבואר בקונ' בענין הלכות של תושבע"פ כו' (שנדפס אחר שמח"ת ש.ז.) בענין מצוות בטילות לעת"ל (לעוה"ב - ד"במתים חפשי" - ובעולם התחי') שרק הציווי יתבטל אבל עצם המצוות אינן בטלין ואדרבא, שיתקיימו בדרך ממילא, ומבאר (בס"ה) דציווי להאדם שייך רק כשהאדם הוא מציאות בפ"ע שאז נופל עליו גדר של ציווי הקב"ה להתנהג ע"פ רצונו אבל לעת"ל שיהיו בפועל ובגלוי מציאות אחת עם הקב"ה "ישראל אורייתא וקוב"ה כולה חד" ל"ש ציווי, דמתקיים בדרך ממילא (ושם מבואר בנוגע למצוות וכן מבואר בנוגע לתורה) -

- ולהעיר מתו"א פ' משפטים ע"ו. א. דמבאר ב' הענינים הנ"ל ד"אין להם מנוחה" ו"יום שכולו שבת ומנוחה", דמנוחה היינו באלף השביעי ומבאר המנוחה בנוגע למצוות ויומתק ע"פ הנ"ל דאין הפי' ד"מנוחה" שיתבטל עצם הדבר, אלא שזהו שינוי בנוגע להאדם, שהענין יהי' אצלו במצב של מנוחה (בלימוד התורה ע"י שנתעצם עם אמתת התורה, ובקיום המצוות ע"י שנתעצם עם מצוה המצוות) -

- ועי' בלקו"ש חכ"ד ראה ב. סי"א (ש"נ) דהמנוחה שבאלף השביעי מרומז בהפסוק "שש שנים יעבוד, ובשביעית גו'." "לחפשי חנם בלא מצוות" דמצוות בטלות לעת"ל (באלף הז'). דגם בזה י"ל שהמצוות יהיו, אלא שיהי' באופן של "חנם" בלי עבודה ויגיעה, "לחפשי" ביחס להציווי (ע"ד המבואר בקוני הג"ל בענין "כמתים חפשי" למעליותא) ובענין "בשביעית יצא לחפשי חנם" דקאי על אלף השביעי יש להעיר מפ' הרמב"ן עה"ת פ' בהר בפסוק שבת לה', דמבאר השייכות דכל השביעין, שילוח עבדים בשנה השביעית, ואלף השביעי וכו'.

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

האבנט הוא גמר ההכנה לעבודה

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
= ר"מ בישיבה =

בלקו"ש פ' תצוה מבאר פלוגתת הרמב"ם והראב"ד אם בגדי כהונה דכלאים מותרים רק בשעת עבודה או גם שלא בשעת עבודה, דהרמב"ם סב"ל דאיסור כלאים נדחה וניתר רק משום המ"ע דעבודת כהונה, ולכן אין מקום להתירו אלא בשעת עבודה בלבד, משא"כ הראב"ד סב"ל דאין להתיר משום העשה, אלא משום שכן צייתה התורה לעשות האבנט מכלאים, ובדרך ממילא ידעין שאין בזה איסור דכלאים, ולכן סב"ל שאין להתיר תלוי בעשיית עבודה אלא שבגדי כהונה מעיקרא לא נאמר האיסור דכלאים (ויש להעיר שעד"ז כתב גם הרמ"ה בסנהדרין גג"א, לגבי מצוות יבום שמצוותו כן מעיקרא דאין להתיר מצד העשה עיי"ש, וראה גם קובץ הערות יבמות אות מ' שכתב דזהו גם שיטת הראב"ד לענין כלאים בבגדי כהונה) ובסעי' ב' באר לשיטת הרמב"ם דכיון שההיתר הוא מפני העבודה לכן תק האבנט ה"י עשוי מצמר ופשתים ולא בגד אחר כיון דהאבנט מיוחד בזה. שעיקר ענינו ותפקידו הוא "הכון לקראת אלקיד ישראל", וכפשטות ענין שמורה על גמר לבישת הבגדים ומוכנים לעשיית העבודה, ובהערה 32 כתב דאף שלבישת המצנפת היא יאחרי האבנט (רמב"ם ה"ל כלי המקדש פ"י ה"א-ב) - הרי המצנפת שהיא לבוש שעל הראש הו"ע בפ"ע ואינה

שייכת לשאר הבגדים שעל עיקר הגוף (שהאבנט סביבו), וממשיך דבזה מדוייק לשון הגמ' סנהדרין פג,ב, "וחגרת אותם אבנט בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם כו"ו... ומשמייט אמצע הפסוק "וחבשת עליהם מגבעות" - כי זהו תוכן ענין האבנט, גמר לבישת הבגדים והכנה לעבודה, ולכן הוא העיקר כו'.

ויש להעיר בזה דבשוה"ג שם מביא מ"ש השאג"א (סכ"ט) שמדייק מלשון הגמ' (סנהדרין מט,ב), שלבישת האבנט היא לבסוף עיי"ש, והיינו שהשאג"א ביאר שם דלשיטת הרמב"ם דכלאים בבגדי כהונה דחויי ולא הותרה, א"כ יצטרך לאתר את לבישת האבנט בסוף הד' בגדים שלא יהי לבוש בכלאים לפני זה, ומביא רא"י מלשון המשנה ביומא עא,ב, "כהן גדול משמש בשמונה כלים, וההדיוט בארבעה, בכתונת ומכנסים ומצנפת ואבנט, מוסיף עליהם כהן גדול חשן ואפוד ומעיל וציץ", ואמרו בגמ' סנהדרין (שם) דבאמת מכנסים קודמים בלבישה, והא דנקטה המשנה לכתונת ברישא משום דאקדמה קרא בריש פי אחרי מות, וקרא גופא אמאי אקדמה משום דמכסיא לכולה גופי, והקשה השאג"א דא"כ דנקטה המשנה לסדר ד' הבגדים כסדרא דקרא דפי אחרי א"כ הלא האבנט הוא השלישי והמצנפת הרביעית ולמה הסדר בהמשנה הוא מצנפת ואבנט, אלא שקרא מיירי ביוהכ"פ דהאבנט של בד, ושפיר לובשו לפני המצפנת, משא"כ בהאבנט של כהן הדיוט של כלאים צריך ללבושו באחרונה, ולכן נקטה המשנה להאבנט אחרי המצפנת, ומסיק שמכאן רא"י גדולה לשיטת הרמב"ם עיי"ש.

וכבר תמחו עליו הרבה אחרונים (ראה בקו"א שם ובסי יד דוד יומא ה,ב, ובאור הישר ערכין ג,ב, ועוד) דזהו היפוך ממ"ש הרמב"ם בהדיא (כנ"ל בהערה 32) בהלי כלי המקדש שלבישת המצפנת היא אחרי האבנט, ולא שהאבנט לובש לבסוף? וראה בחידושי הגר"י יומא ה,ב, מה שהאריך בשיטת הרמב"ם דמנלי שישנו בכלל דין סדר בלבישת בגדי כהונה לדורות עיי"ש, וראה גם בסי מתן קדש ס"י ד' בענין זה. (וכבר תירצו בזה כמה תירוצים על שיטת הרמב"ם דלמה מותר ללבוש האבנט מקודם, וראה הערה 12 דשיטת הרמב"ם היא דעצם לבישת הבגדים לצורך העבודה היא המצוה ולא רק משום מ"ע דהעבודה של אח"כ, כמ"ש בערוך לנר יבמות ה,ב, ושוי"ת בית יצחק חאו"ח ס"י ה', חתן סופר שער הגדילים ס"י ה' ועוד ואכ"מ).

אבל לפיכך אכתי קשה קושיית השאג"א על המשנה דיומא דלמה מנה האבנט לבסוף, והלא בסדר הפסוק האבנט הוא השלישי, והרי הגמ' בסנהדרין שם מבאר שהמשנה נקטה סדר הפסוק דפי אחרי, ולכן הקדימה הכתונת למכנסים, ואעפ"י שבסדר הלבישה מכנסיים קודמים, וא"כ אמאי איחרה המשנה להאבנט אחרי המצפנת, והלא להרמב"ם סדר הלבישה כנ"ל הוא אבנט ואח"כ מצפנת?

ולפי מ"ש בהשיחה אולי יש לתרץ דרק בהפסוק דאיירי שם אודות הלבישה בפועל כתוב אבנט ואח"כ מצפנת (אחרי טז, ד) אבל המשנה כאן הרי לא מיירי בנוגע להלבישה אלא דכהן הדיוט "משמש" בארבעה, היינו דע"י הבגדים הרי הוא יכול לשמש לעבודה, וכיון דעיקר גמר ההכנה כנ"ל היא ע"י האבנט לכן נקט לה לבסוף, משא"כ בנוגע למכנסים שהם קודמים שפיר קא קשיא ליה דלמה לא הקדימו בתחילה? וע"ז תירץ משום דאקדמה קרא לכתונת כו', משא"כ בנוגע לאבנט מעיקרא לא קשיא ליה למה מנה ליה לבסוף, כיון דלפועל זהו עיקר גמר ההכנה. וע"י עוד ביד דוד ביומא שם ובסנהדרין שם שתירץ באופן אחר.

קרון עור פני משה בלוחות שניות

(ב) במה שאמר כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחת קודש דאו"ל ו' שמצינו דבר פלא דרק בלוחות שניות מצינו שקרון עור פני משה ולא בלוחות הראשונות -

הנה ברבינו בחיי כאן (לד, ל) וכן בבעל הטורים (פסוק כ"ט) כתבו דהקירון עור פנים זכה מן הלוחות כמ"ש (חבקוק ג, ד) קרנים מידו לו ושם חביון עוזו, ר"ת "מלוח" עיי"ש. (וברש"י שם כתב מן המערה כו' וראה שבת פח, א).

ואולי יש לבאר בזה עפ"י מ"ש בבית הלוי בדרשותיו (דרוש י"ח) עפ"י הירושלמי שקלים פ"ו ה"א, וסוטה פ"ח ה"ג דגבי לוחות הראשונות כתיב (לב, טו) ושני לוחות העדות בידו, לוחות כתובים משני עבריהם, מזה ומזה הם כתובים, חנינא בן אחי ר' יהושע אומר בין כל דיבור ודיבור דקדוקי ואותותי של תורה, ומפרש הבית הלוי דבלוחות ראשונות היו כתוב בהן כל תושבע"פ שנרמזו באותותי, משא"כ בלוחות שניות כתוב בהן רק תורה שבכתב לחודי, היינו העשה"ד אבל לא כתוב ונרמז בהן תושבע"פ (וע"י גם במלבי"ם בפלי"ד פסוק כ"ח שבלוחות הראשונות היו

כתובים משני עבריהם, שנכתבו כל דקדוקי התורה, משא"כ בלוחות השניות היו רק עשה"ד עיי"ש), וביאר הבית הלוי דבלוחות הראשונות שהיי כל תושבע"פ מרומז בהלוחות, היו ישראל והתורה שני ענינים, דישראל הם המקיימים את התורה ושימרים אותה, אבל עצם ישראל והלוחות הם דברים בפני"ע, משא"כ בלוחות שניות שהיו שם רק תושב"כ, כי תורה שבעל פה היו כתובים על ראשו ולבו של משה רבינו, ונעשה גופו קדוש כגוף של תושבע"פ, וכמו שבלוחות הראשונות היו כתובים כל תושבע"פ על גוף הלוחות, כמו"כ לוחות שניות היו כתובים כל תושבע"פ בראשו של משה עיי"ש בארוכה.

ולפי"ז יש לבאר דברי רבינו בחיי ובעל הטורים דמשה רבינו זכה לקרן עור פניו מהלוחות עצמן, היינו דגם בלוחות הראשונות האירו בו כל תושב"כ ותושבע"פ אלא לא האיר בעור פני משה, משא"כ בלוחות שניות כתוב שם "ויהי ברדת משה מהר סיני ושני לוחות וגו' ומשה לא ידע כי קרן עור פניו בדברו אתו" דהא בהא תליא משום דהיי מאיר הלוחות בפניו כו'.

לבוש האפוד

קבוצה מאברכים לומדי השיחות
הרב ישראל בער גורביץ יו"ר
נין ונכד להחזרה מלובלין זצ"ל

בלקו"ש פי תצוה סעי' בי כתוב דתפקיד המיוחד של האפוד היי שהיו שם אבני שהם שבהם היו חקוקים שמות בני ישראל עיי"ש, ולכאורה הרי מצינו בשמואל א' (כב,יח) שהיו שמונים וחמשה איש שהיו נושא אפוד בד, ושם לא היו אבני שהם וכו' ועכצ"ל שיש בזה תפקיד בפני עצמה משום תכשיט לכבוד ולתפארת (ראה לקו"ש חכ"ו תצוה (א)) או משום צניעות ע"ד המבואר בנדה יג,ב, (וראה בסי' בגדי כהונה ע' ט"ז בארוכה), ואיך שייך לומר שתפקידו של כל האפוד היי בשביל האבני שהם!

"ותן חלקנו בתורתך"

הרב טובי' בלוי
מח"ס כללי רש"י
ירושלים עיה"ק

בליקוט לפ' תרומה ש.ז. סעיף ג' מבואר שוב מ"ש בלקוטי שיחות חלק י"ח. עמ' 412 ואילך, כי הצווי "ועשו לי מקדש" הוא יסוד החיוב ללמוד גם בזמן הזה את תורת הבית וצורת הבית, דכיוון שא"א לבנות הבית בפועל נשאר עכ"פ חלק זה של העסק בבנין הבית - הלימוד בצורת הבית.

ולהעיר כי על פי זה מתבאר עוד יותר הקשר בין "יה"ר וכו' שיבנה ביהמ"ק במהרה בימינו" לבין ההמשך: "ותן חלקנו בתורתך", שכן בעסקנו היום בהלכות הקשורות לביהמ"ק ולקרבת וכו' הרינו מקיימים עוד מצוה נוסף למצוות לימוד התורה, כנ"ל, אבל לעת"ל יהיה הלימוד רק ענין של "חלקנו בתורתך" (ועיין מ"ש בגליון פ' בראשית ש.ז. בענין זה).

"מכיך מכל טוריא"

הנ"ל

לשון זה מובא בהרכה מקומות בלקו"ש (ח"א ע' 276, ח"ז ע' 185, חכ"ב ע' 160, חכ"ח ע' 257) עם מ"מ שונים, ועיין בכלם שלכאורה לא נמצא כן הלשון בדיוק, ולדוגמא, בכל מקומות הנ"ל מצויין מד"ת באבער עה"פ ס"ח, י"ז ושם הלשון "שהוא שפל מכולם".

בחכ"ח הנ"ל מצויין לת"י בס' שופטים ה, ה ושם הלשון "חלש וזעיר מכל טוריא".

בחכ"ח הנ"ל מצויין גם ללקו"ת במדבר ט"ו, סע"ב ואילך, ובלקו"ת שם מצויין לת"י הנ"ל וגם לת"י עה"פ בתהלים שם, ושם הלשון "דמכיך רגג וכו'".

ולכאורה י"ל, שלשון הנ"ל הוא צירוף של שני תרגומים הנ"ל, אם לא שנאמר שיש מ"מ אחר שלא צויין בלקו"ש.

ח ס י ד ו ת

מקור השכל

התי' משה אליעזר ליבעראוו
= תות"ל מאנטריאל =

בד"ה ואלה המשפטים תשי"א מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בארוכה ענין הדעת ומעלתו על השגה דחוב"ב וזלה"ק: (תשי"א ע' 13) ".....כי אם זה באה ע"י הדעת דוקא כי חכמה שהוא התחלת השכל ולמעלה יותר הוא מקור השכל...." דלפ"ז משמע שגם מקור השכל הוא בכלל ספירת החכמה - תחילת הנקודה. ולכאורה צריכים להבין דהרי מבואר בכ"מ - ובארוכה בד"ה ועבדתם תרפ"ט דמקור השכל הוא ענין כח המשכיל, שזה למעלה משכל וכמבואר שם ע' 132 ולזה"ק: והמקור הוא כח המשכיל שהוא מקור השכל אבל כח המשכיל עצמו אינו שכל. דמפורש שם שמקור השכל הוא למעלה מענין (כח) החכמה. וצ"ע.

הערת המערכת: עי' בספר המאמרים תרס"ט ע' מ'

פנימיות הרצון

ב) בקונטרס יו"ד שבט תשנ"ב (באתי לגני תשל"ב) סי"א:.....
וחפץ הוא פנימיות הרצון... כי רצון יש לו גם בהגילויים דסדר ההשתלשלות אלא שהחפץ שלו (פנימיות הרצון) הוא בעצמות אוא"ס דזהו הדיוק למה אומר דוקא ועמך לא חפצתי ולא לא רציתי" (ולהעיר דכן הוא בהנחה כלתי מוגה שנכתב מהטייפ)

ולהעיר דבכמה מאמרים כשמבאר ענין זה. (ד"ה מרגלא בפומי' תרפ"ט (דרושי חתונה פ"ט) ד"ה ועשו לי מקדש תרפ"ט, אי' הלשון כ"א חפצו ורצונו הוא להכלל באוא"ס ב"ה ואולי

יכולים לדייק מהלשון בהקונטרס: "כי רצון יש לו גם בהגילויים. "היינו דבעצמות יש לו ענין הרצון וחפץ. וממילא לא יוקשה מהל' בכ"מ. אבל מכיון שיש לו חפץ. פנימיות הרצון ותענוג. הרי שולל שיש לו חיצוניות הרצון. דכשיש לו פנימיות כוודאי חיצוניות (כלי תענוג) כלעצמו אין לו. [ולהעיר דבטייפ אכן משמע כי רצון בוודאי אין לו משא"כ בהקונטרס משמע דאפילו בהחפץ יש לו ביחד עם זה הרצון ולהעיר דבהערה שם: הע' 81, אי' דמזה מוכח שגם רצון שמצד הקס"י הוא רצון אף שידוע שרק רצון שבא ע"י כפי' שחסר התענוג יקרא רצון. וכ"ז לדוחק.

~~~~~
אז לא אבוש

הרב טובי' בלוי
= מח"ס כללי רש"י =
= ירושלים עיה"ק =

בספר "מגולה לגאולה" (עמ' 213) מביא מספר המאמרים פר"ת ביאור התפלה "ולא נבוש ולא נכלם" וכו', ש"כשיבוא המשיח ויהיה גילוי אלקות תהיה בושה גדולה מכל הזמן" וכו' ועל זה מתפללים "שלא נבוש" וכו'.

ולכאורה יש להסביר על פי זה את הפסוק "אז לא אבוש בהביטי אל כל מצותיך" שהעמיד הרמב"ם בראש ספרו (וכבר התבארו הדברים בהודמנויות שונות בקשר עם לימוד הרמב"ם שהוא ביטוי לשלימות התורה) שהרי "אז" מוסב על ימות המשיח (ע"ד "אז ישיר משה", ועוד), ולכן הכוונה שע"י "והביטי אל כל מצותיך" נזכה לכך ש"אז לא אבוש", היינו לעתיד לבוא, כנ"ל.

ואם כנים הדברים הרי לפנינו עוד אופן של "נעוץ סופו בתחלתו" של ספר "משנה תורה" להרמב"ם, המתחיל ומסיים בענין הגאולה (וראה מה שכתבתי בגליון פ' בראשית ש.ז.).

כתו"א (אותיות מרובעות) ע' ע"ו, א, שו"ה ומ"ש נדפס כס וד"ל גם, ע' פ"א א, שו"ה כשהנוק' נדפס ושיון וד"ל ושיון

בגליון חרי"ח כתב הרב מ. כהן "באוה"ת בראשית ע' קכ"ג כותב "השערות....שהם רק בחי' מותר' מוחין כמ"ש בלק"א, יש לעיין פיענוח הר"ת בלק"א" והנה בפשטות פי' הר"ת הוא לקוטי אמורים להה"מ סי' קלט.

ביאור ואתה תצוה תקס"ז

התי יוסף יצחק קעלער
~ תות"ל 770 ~

באוה"ת (כרך ח') ע' ג' ס"ב נדפס [ביאור אתה תצוה], ובשוה"ג ציין המו"ל לתו"א ק"י, א' [ובכרוב המקומות ציין: ראה שם ק"י, א-ב-ג]. אך כאמת ההגהות הן על נוסח אחר (הנחת המהרי"ל?) מהנ"ל שנדפס מגוכי"ק הצ"צ בסה"מ פרשיות ע' שנ"א ואילך, (ראה פקסימיליא בסה"מ פרשיות ח"ב בסופו [ע' א' צד]).

בין אצ'י לבי"ע סה"מ פרשיות ע' שנ"א שו"ה הנה.

טרף בפיה שם שו"ה היום

מי שבוש שם שו"ה לפיה

שירד לבי"ע שם שו"ה מלמעלה

השמחה היא ה"ג דאי' שם שו"ה והמשכת

אלא השמחה של מצוה שם ע' שנב שו"ה המצות

(ע' ג' ס"ג) נו"ן פשוטה שם שו"ה כו'

עד אצ'י שם שו"ה מחוץ

- כי תשא - היי תהא שנת נפלאות בכל - 15

[ויש לציין ג"כ] דמי שבטל היינו בבחי' חכמה שם ס"ע שנב ור"ע שנג.

וכבר כתבתי בגליון דפ' כהעלותך תש"ג שפרקים יי"ג, ופרק כ"ג מהמשך זאת חנוכת המזבח מיוסדים על הביאור שבסה"מ פרשיות הנ"ל. וכא בהמשך לדה" זאת חנוכת המזבח המיוסד על ד"ה זה שבגוכי"ק 1116 ע"ו, א, (שנדפס בתוס' הגהות אחרות בלקו"ת נשא כ"ח, ב כמצויין ברשימת הכתבי יד ללקו"ת הוצאת תשר"מ ואילך), והביאור הנ"ל שבסה"מ פרשיות נדפס מגוכי"ק 1116 ע"ז, ב, (כמצויין ברשימת הכת"י שם ע' תק"ב הי' 82), [והפרקים י"ד-כ"ב שבהמשך מיוסדים כנראה על ד"ה אך הנה כו' זית רענן יפה כו' צו תרל"ט (המיוסד על ביאור וארא תקע"ב כמבואר בגליון דכהעלותך תש"ג הנ"ל)].

ולהעיר שמהפקסימיליא (שבסוף סה"מ פרשיות ח"ב) נראה שמאמר זה נכתב על דף אחד שקופל לשנים והתחיל לכתוב על דף ע"ז, ב, והמשיך בדף ע"ז, א, ודף ע"ח, א דהיינו שכל שורה בדף ע"ח הוא המשך לשורה הנ"ל בדף ע"ז, א. ואמנם בהתחלת פרק י' מהמשך זאת חנוכת תר"ם העתיק אדמו"ר מהר"ש שורה וחצי מדף ע"ז - ע"ח, (והוא בסה"מ פרשיות ע' שנ"ב (שו"ה הנ"ל): והנה אהרן הוא הרועה... דאיהו וחיוהי חד כו'... כדי שתוכל להעלות) ואח"כ חוזר לתחלת המאמר בדף ע"ז, ב ורו"ק.

ועל חלקו השני של כוך 1116 (דפים נ"ו-פ"ז) המכיל מאמרים מלוקטים מהשנים תקס"ה - תקע"ב (עפ"י מה שנכתב עליו ונתפרסם בסדרת מאמרי אדה"ז). ראה אגרות קודש אדמו"ר הריי"ץ ח"ב ע' שכ"ב: "מאמרי אדמו"ר הצ"צ נ"ע מתחילים משנת תקס"ו שכתב לעצמו, בתור ביאורים על המאמרים ששמע מרבינו נ"ע... ובשנה ההיא לערך (תקס"ו) מתחיל הצ"צ ללקט ולאסוף מאמרי רבינו הגדול נ"ע", כלומר שלא כולם הם הנחות אדמו"ר הצ"צ ועל אחדים מהם ידוע לנו שהם הנחות לאדמו"ר האמצעי (ראה מ"ש אודות דרוש: קא מפלגי במתיבתא דרקיע, בגליון דפ' תזריע - מצורע תש"ג) ועל אחדים מהם ידוע לנו שהם הנחות המהרי"ל, ואכמ"ל.

[ובאגרות קודש הנ"ל ע' שכ"ג: "ומקובל אצלנו, אשר הדרוש שרש מצות התפלה ובכלל ספר המצות שלו ראה רבינו הגדול (ונמצאים עדיין אצל מי שהוא בכי"ק הצ"צ והגהות רבינו

הגדול), ובכל אופן נכתבו בחיי רבינו הגדול וראה אותם בעצמו, ובספר התולדות אדמו"ר מהר"ש (שנערך ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א) ע' 9: הדרוש בשרש מצות התפלה כתבו כ"ק אדמו"ר בשנת תקס"ו (יש בו הגהות משנים מאוחרות, אבל בעיקרו כתבו בשנת תקס"ו) וכ"ק רבינו הגדול ראה אותו ונהנה במאד.

ואולי הכוונה לד"ה שמע ישראל שנדפס בסה"מ פרשיות ח"ב ע' תש"כ מגוכי"ק הצ"צ 1116 ע"ט, א' (כמצויין שם ע' א"טו הע' 163) [שנאמר בליל ש"ק פ' נח תקס"ו] ונעתק בשרש מצות התפלה פרקים י"ב-ט"ו [ראה מ"מ וציונים לדרך מצוותיך הוצאת קה"ת תנשא ע' 456 (לדף ק"כ,א), ובהערות המו"ל שם בסוף פרק ט"ו משרש מצות התפלה (קכ"ג, א) בשוה"ג - והאוה"ת ואתחנן כרך ר' ע' ב' רמ"ג המצויין במ"מ וציונים שם (לדף קכ"ב, א) הוא קטע (מנוסח אחר?) מד"ה להבין ההפרש בין ק"ש לתפלה שנדפס בסידור ע"ג, ג (ושם ע"ד, א ואילך)] כי שרש מצות התפלה, מיוסד על כמה וכמה דרושים מאדה"ז רובם נאמרו אחרי שנת תקס"ו (כולל הפרקים ב-ו, י"ח-מ"ג, מ"ז-מ"ט), והדרוש הראשון (פרק א) נאמר בשנת תקס"ד (כמצויין במ"מ וציונים שם), וראה במ"מ וציונים ע' 454 שמהדורא זו שלפנינו הוא מהדורא בתרא, (ולהעיר שגם ד"ה שה"ש הנמצא בגוכי"ק 1161 דף ס"ג (כמצויין ברשימת הכת"י ללקו"ת) נעתק בשרש מצות התפלה פמ"א, אלא ששם העתיק רבינו בשרש מצות התפלה מנוסח הלקו"ת והנחות הר"פ וגוכי"ק 1004 (המצוין גם כן ברשימת הכת"י הנ"ל), ואכמ"ל). וראה גם מ"ש הרא"ח בגליון די"א ניסן תנשא שהמהדו"ק הנזכר באגרות קודש הנ"ל לא הגיע לידינו].

ולכאוי' חלקו הראשון המכיל הנחות משלהי תקע"א - תגה"פ תקע"ב - על סדר השנה הוא הנחות כ"ק אדמו"ר הצ"צ אבל ראה מ"ש בגליון די"א ניסן תנשא אודות ד"ה להבין הטעם למה נשתנה יצירת האדם, (וביאורו), וראה ג"כ מ"ש הרא"ח בגליון די"א ניסן תש"נ.

השגת הבורא

הרב טובי בלוי
~ מח"ס כללי רש"י ~
~ ירושלים עיה"ק ~

בסוף פרק ג' משער היחוד והאמונה מציב אדמו"ר הזקן את השאלה היסודית על כל הברואים "למה אינן בטלים במציאות למקורם".

ונקודת התירוץ בפרק ד' (בקיצור) היא שזה ע"י מדת הגבורה, וכיוון שהקב"ה ומדותיו אחדות פשוט הרי שגם את מדת הגבורה אין ביכולת שום נברא להשיגה (בהיותה מדה אלוקית שלמעלה מכוחם של הנבראים וממילא גם למעלה מהשכלתם והשגתם), עיין שם ובפרקים שלאחר מכן, במלים פשוטות פירוש ההסבר הוא שזה ענין של "כל יכול".

ולפי זה יש לנו עוד נקודת דמיון וצד משותף בין הרמב"ם לבין אדמו"ר הזקן (שרכו הצדדים המשותפים ביניהם, כידוע, ובעיקר בענין זה ששניהם עסקו בשעבוד השכל האנושי לענייני אלקות, כידוע ומפורסם) והוא בקשר לדברי הרמב"ם הידועים בסוף פרק ה' מהלכות תשובה, ששם מכאר בארוכה את הקושיא בענין הידיעה והבחירה, ומסיק: "וכשם שאין כח באדם להשיג ולמצוא אמיתת הבורא וכו' כך אין כח באדם להשיג ולמצוא דעתו של בורא" (וידועים דברי הראב"ד בהשגותיו על אתר), והרי זה ממש אותו מענה ואותה נקודת הסבר (והשוה גם לשון הרמב"ם: "הוא יתעלה ושמנו ודעתו אחד וכו' וכשם שאין כח באדם וכו' אמתת הבורא וכו' כך אין כח באדם להשיג ולמצוא דעתו וכו' - ולשון התניא קדישא: "והקב"ה ומדותיו אחדות פשוט וכו' וכשם שאין ביכולת שום שכל נברא להשיג בוראו כך אינו יכול להשיג מדותיו" וכו', והיא היא ממש!).

והעומק של שני התירוצים - ביאורים הנ"ל הוא שמדובר בדרגה נעלית ביותר (שלמעלה מסדר ההשתלשלות) ומשם נובעות הבחינות של ידיעה שאינה משפיעה על הבחירה (הרמב"ם), ושורש הענין של הגבלה, בחינת גבול (שעהיזה"א).

פ ש ו ט ו ש ל מ ק ר א

פרשתינו ל"א, י"ח

הרב אהרן חיטריק
~ תושב השכונה ~

בכלתו ככלתו כתיב חסר שנמסרה לו תורה במתנה ככלה לחתן שלא היה יכול ללמוד כולה בזמן מועט כזה, ד"א מה כלה... להיות בקי בכ"ד ספרים" עכ"ל רש"י.

בפי' זה יש כמה קושיות.

הא' למה מביא ראי' "ככלה לחתן", שהרי הקושיא לרש"י למה נכתב כאן חסר וא"ו, וזהו קושיא לפי פשוטו של מקרא.

הב' הפי' השני "ד"א מה כלה" אינו לפי פשוטו של מקרא.

הג' למה צריך לפרש הפי' הב'.

אחד מהדרכים בפי' רש"י הוא שמפרש התיבות "מילולי" לבן קטן שמדבר ומבין בלשון הקודש.

להבן קטן יש כאן קושיא בתיבות "ככלתו" (א) שהיה צריך לכתוב "כאשר כלה" וכיוצא בזה, כמו שכתוב לעיל בפ' וירא י"ח, ל"ג "כאשר כלה לדבר אל אברהם" או כמו שכתוב בפ' תולדות כ"ז, ל' "כאשר כלה לדבר" ושם רש"י אינו מבאר תיבת "כלה" כיון שהוא לשון הקודש שהבן קטן יודע הפירושו.

ולכן בפסוק זה תי' "ככלתו" יש לרש"י ב' קושיות (א) למה כתב תי' זו, (הב) למה נכתב חסר, ומה בא ללמדנו.

(ויש הרבה דוגמאות בתי' כאלו, כמו בפ' בשלח "ולא נחם" ובפ' יתרו "ויחד" ועוד).

לכן מפרש בתחלה למה נכתב כאן "חסר" ללמד שניתנה במתנה, והב' הוא לרמז בענין כ"ד ספרים.

ברש"י יש כמה שינויים בספרים עתיקים, כמו בדפוס רומי הגירסא:

"ככלתו חסר וא"ו שנמסרה לו תורה ככלה לחתן שלא היה יכול ללמדה כולה בזמן מועט זה שכל ארבעים יום היה למד תורה ושוכחה לבסוף ויתן כמתנה".

■ ■ ■

ר מ ב ם

בענין שדינן נופו בתר עיקרו

הרב יהודה קעלער

= מח"ס מנחת יהודה וירושלים תושב השכונה =

כתב הרמב"ם בהלכות שבת פרק יד הלכה י"ז: "אילן שהוא עומד ברשות היחיד ונופו נוטה לרשות הרבים, וזרק ונח על נופו פטור. שאין הנוף הולך אחר העיקר" עכ"ל.

ובהלכות תרומות פ"א הלכה [לא] (כד): אילן שהוא עומד בארץ ונוטה לחוצה לארץ או עומד בחוצה לארץ ונוטה לארץ, הכל הולך אחר העיקר, וכו'. הרי דשדינן נופו בתר עקרו. וזה לכאורה סותר להלכות שבת הנ"ל.

ובהל' מעשר שני פ"ב הל' [יז]: אילן שהוא עומד לפניו מן החומה ונופו נוטה חוץ לחומה, אין אוכלין תחת נופו מעשר שני. ומעשר שנכנס תחת נופו אין פורין אותו שהרי הוא כמו שנכנס לירושלים.

הרי פה שדינן נופו בתר עקרו רק לחומרא ולא כבהלכות שבת, ולא כבתרומות.

ובהל' רוצח ושמירת הנפש פ"ח הל' י"א כתב רבינו "...אילן שהוא עומד בתולך תחום ערי מקלט ונופו נוטה חוץ לתחום משיגיע תחת הנוף נקלט, היה עומד חוץ לתחום ונופו נוטה לתוך התחום משיגיע לעקרו נקלט, וההורגו שם נהרג עליו. ואע"פ שהתחום קולט אין הרוצח דר בו. שני וישב בה, בה ולא

בתחומה". הרי חלוקה רביעית דשדינן נופו בטר עקרו ואף עקרו בטר נופו.

ויסודי הביאור כזה הוא שבאמת לא הרי הדין של תרומות ומעשרות כהרי הדין של גבולות ירושלים, ובתי ערי חומה, וענין של רשויות של שבת, דומין זה לזה. ושלושה כבות האחרונות הן שנויות במשנה מפורשת במס' מעשרות פ"ג משנה י'. (וכדאמרי אינשי חמרא פירושו יין וחמרא פירושו חמור "ווענדט זיך וואו די חמרא שטייט. ודו"ק.)

תנן במס' מעשרות פ"ג מ"י: "תאנה שהיא עומדת בארץ ונוטה לחוצה לארץ, או עומדת בחוצה לארץ ונוטה לארץ, הכל הולך אחר העיקר, ובבתי ערי חומה הכל הולך אחר העיקר, ובערי מקלט הכל הולך אחר הנוף ובירושלים הכל הולך אחר הנוף". ופי' רבינו "הכל הולך אחר העיקר: אם היה עיקר האילן בחוצה לארץ אין פרותיו חייבין במעשרות אע"פ שענפיו ופירותיו נוטין לארץ ישראל, ואם היה עיקרו בארץ ישראל ונופו נוטה לחוצה לארץ חייב במעשרות. ובבתי ערי חומה הכל הולך אחר העיקר: כבר ידעת דין תורה בתי ערי חומה שהן נגאלין עד מלאת לו שנה תמימה. ואחרי שנה ייחלט ויתקיים ביד הקונה אותו, ובתים שהן חוץ לחומה אמר ה' בהן על שדה הארץ יחשב גאולה תהיה לו וביוכל יצא ויתכאר בסוף ערכין שכל שהוא לפנים מן החומה הרי הוא בבתי ערי חומה, ולפיכך אם היה אילן לפנים מן החומה ונופו נוטה חוץ לחומה ונמכר אותו אילן אין דינו כדין שדה הארץ. ובערי מקלט הכל הולך אחר הנוף: תקן התלמוד את זה ואמר אף אחר הנוף כגון שהיה האילן עומד בתוך התחום ונופו נוטה חוץ לתחום, משיגיע הרוצח תחת הנוף, קולטו ואסור להרגו, ואם היה האילן חוץ לתחום ונופו נוטה לתוך התחום אין אומרים עד שיגיע הרוצח לתוך התחום, אל קולטו כשיגיע לעיקר האילן הואיל ונופו נוטה לתוך התחום. ובירושלים הכל הולך אחר הנוף: כלל הוא אצלינו שמעשר שני אסור לפדותו בירושלים בשום פנים אבל נפדה הוא חוץ לירושלים, ואם היה האילן עומד לפנין מחומת ירושלים ונופו נוטה לחוץ כיון שהגיע מעשר שני תחת הנוף אסור לפדותו אע"פ שהוא חוץ לחומה".

ובמס' מעשר שני פ"ג משנה ז' תנן "אילן שהוא עומד בפנים ונוטה לחוץ או עומד בחוץ ונוטה לפנים, מכנגד החומה ולפנים כלפנים, וכנגד החומה ולחוץ כלחוץ" וכו'. ופי' רבינו: "אמרו

כפנים לפנים מחומת ירושלים, ולחוץ חוץ לחומת ירושלים, ואמר מכנגד החומה ולפנים כלפנים לענין אכילת מעשר, אם היא האילן עומד כפנים ונופו נוטה לחוץ אסור לו לאכול המעשר תחת הנוף אלא לפנים מן החומה, ואסור לו לפדותו כלומר מעשר שני משיגיע תחת הנוף וכאלו הוא נמצא בירושלים לענין שלא יפדה, וזהו ענין אמר כפרק שלישי דמסכתא שקדמה לו בירושלים הכל הולך אחר הנוף וכבר פירשנוהו שם. אבל לענין אכילתו אסור לאכלו עד שיכנס לפנים מן החומה והוא לחומרא משני הצדדים.

והנה לעיל לא הבאתי דברי רבינו ביד החזקה לענין בתי ערי חומה מכיון שלא כתב זה בפירוש. ולשלימות הענין אעתיקו כאן.

כתב רבינו בהלכות שמטה ויובל פי"ב: [ט] (יא) "כל שהוא לפנים מן החומה כגון הגנות והמרחצאות והשובכות הרי הוא ככתים שנאמר אשר בעיר אבל השדות שבתוך העיר נגאלין כדין השדות שחוץ לעיר שנאמר וקם הבית אשר בעיר הבית וכל הדומה לבית, לא השדות". וכתב ע"ז הרה"ג מהר"ר יוסף קאפח בפירושו: "אך אכתי קשה דכפ"ג דמעשר תנן וכבתי ערי חומה הכל הולך אחר העיקר, והכוונה שאם ימכור אילן שעיקרו בתוך החומה אף שנופו נוטה לחוץ לחומה אנו הולכים בו אחר השרש ורבנו השמיט דין זה, וכבר התעורר על זה התיו"ט, אך לעד"נ עמ"ש רבנו כפיהמ"ש שם וז"ל ועוד יתבאר בסוף ערכין כי כל שהוא לפנים מן החומה ונופו נוטה חוץ לחומה ימכור אותו הפרי שאין דינו ודין שדה הארץ שוה ע"כ. [כל זה נוסח מה"ק וכבר נמחק. כן הוסיף רבנו שם לשון הגמ' בערכין. ע"ש מהדורתי והע' 30-32] ולא מצאתי באור זה שכתב הרב בסוף ערכין אלא זאת המשנה דכל שהוא לפנים מן החומה נדון כבתי ערי חומה דתנן בהך מתני', וכיון שכן לפי דרכו ז"ל הרי הוא נכלל בדין זה, ולכך העתיק כגון הגנות דדרך להיות בהם אילנות משא"כ השדות דסתמן לזרעים. זו נראית כוונת רבנו האמתית. וכ"נ ממ"ש בפ"ג ה"ל ו". אשר על כן לענין תרומות ומעשרות, שחיובן הוא רק בפירות ארץ ישראל הולכין אחר העיקר מאיפה שהם יונקים, ושדי נופו בתר עקרו.

ובבתי ערי חומה אעפ"י שדינו ג"כ שהולכין אחר העיקר אבל זהו מטעם אחר, ולפיכך נשנית לבדה כמשנה בבא בפני עצמה

כנ"ל. והוא מטעם דאתרבי מהכתוב "אשר בעיר", ואינו ענין לתרומות ומעשרות.

אמנם לענין מעשר שני, וערי מקלט, אשר בשניהם בתחומין תליא מלחא צריך ביאור למה במעשר שני הולכין אחרי הנוף, ובערי מקלט אזלינן אף בתר נופו?

דתנן במס' מכות דף י"ב ע"א: מתני' אילן שהוא עומד בתוך התחום ונופו נוטה חוץ לתחום או עומד חוץ לתחום ונופו נוטה בתוך התחום הכל הולך אחר הנוף: גמ' ורמינהו אילן שהוא עומד (בתוך הפנים) ונוטה לחוץ או עומד בחוץ ונוטה לפנים מכנגד החומה ולפנים כלפנים מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ מעשר אערי מקלט קא רמית מעשר בחומה תלה רחמנא ערי מקלט בדירה תלה רחמנא בנופו מתדר ליה בעיקרו לא מתדר ליה ורמי מעשר אמעשר דתניא הוציא בירושלים הלך אחר הנוף בערי מקלט הלך אחר הנוף אמר רב כהנא לא קשיא הא ר' יהודה והא רבנן דתניא ר' יהודה אומר במערה הולך אחר פתחה באילן הולך אחר נופו אימור דשמעת ליה לר"י גבי מעשר לחומרא עיקרו בחוץ ונופו בפנים כי היכי דבנופו לא מצי פריק בעיקרו נמי לא מצי פריק עיקרו מבפנים ונופו מבחוץ כי היכי דבנופו לא מצי אכיל בלא פדייה בעיקרו נמי לא מצי אכיל בלא פדייה אלא גבי ערי מקלט בשלמא עיקרו בחוץ ונופו בפנים כי היכי בנופו לא מצי קטיל ליה בעיקרו נמי לא מצי קטיל ליה אלא עיקרו בפנים ונופו בחוץ כי היכי דבנופו מצי קטיל ליה בעיקרו נמי מצי קטיל ליה הא גואי קאי אמר רבא בעיקרו דכולי עלמא לא פליגי דלא מצי קטיל קאי בנופו ויכול להורגו בחצים ובצורות דכ"ע לא פליגי דמצי קטיל ליה כי פליגי במהוי עיקרו דרגא לנופו מר סבר הוי עיקרו דרגא לנופו ומר סבר לא הוי עיקרו דרגא לנופו רב אשי אמר מאי אחר הנוף אף אחר הנוף.

והנה קצת הביאורים בזה שכתב הרה"ג מהר"ר יוסף קאפח בביאורו: "ובמכות דף יב קשו מתנייתא אהדדי, וכתב שם הר"ח ורמי מעשר אמעשר דהא תנן במעשרות ספ"ג בערי מקלט הכל הולך אחר הנוף, ופריק רב כהנא ל"ק הא דתני אחר הנוף לר"י והא דתני במקום שהוא נוטה לרבנן, ודחינן אימור דשמעת ליה לר"י יהודה דאזיל בתר הנוף לחומרא וכו' כדמפרש, ופשוטה היא, ע"כ. כלומר כיון שאין ר' יהודה אומר כן מדינא אלא לחומרא

לכאן ולכאן מודו ליה רבנן, ונתבארו דברי רבנו. ואין צורך לדרוהק הכס"מ.

"כתב הכס"מ כן היא הגירסא נכונה כגירסת רבנו לפנינו משנה שם פ"ג אילן שעומד בפנים וכו' כנ"ל. ובס"פ אלו הגולין [מכות דף יב] רמי האי מתני' אמתני' דספ"ג דמעשרות, דקתני בירושלים הכל הולך אחר נוף, ומשני הא ר' יהודה הא רבנן, ואמרין דלד' יהודה באילן הלך אחר נופו לחומרא [מדרן לא חשב דהוי דחויא דהנחה ראשונה, ולפיכך הקשה]. עיקרו בחוץ ונופו בפנים כי היכי דבנופו לא מצי פריק בעיקרו לא מצי פריק. עיקרו בפנים ונופו לחוץ כי היכי דבנופו לא מצי אכיל בלא פדייה בעיקרו נמי לא מצי אכיל בלא פדייה, והיה נראה שעל פי זה פסק רבנו כן, אבל קשה אמאי שבק רבנן ופסק כר"י, ועוד למה השמיט דין עיקרו בחוץ ונופו בפנים [לא השמיט מאומה, כיון דקו"ל דלענין אכילה הדין תלוי מכנגד החומה ולפנים]. לכן נראה שרבנו סמך על מאי דאיתא התם בתר הכי רב אשי אמר מאי אחר הנוף אף אחר הנוף, ולכן נראה שרבנו מפרש דרב אשי אתא לשנויי דלא ליקשו הני משניות אהדדי, דתרווייהו כרבנן, ומתני' דקתני דבירושלים הולך אחר הנוף היינו להחמיר ולומר שאם נופו נוטה חוץ לחומה כיון שנכנס תחת נופו דינו כנכנס לפנים לענין שאין פודין אותו, ומתני' דקתני מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ היינו לענין שאין אוכלין שם, ופסק כרב אשי דבתרא הוא, ועוד דמסתבר טעמיה.

"כתב המער"ק עיין מ"ש מרן. ונ"ל שרבנו מפרש דר"א אתא לשנויי דלא ליקשו הני משניות אהדדי תרווייהו כרבנן וכו' ע"כ. ובספ"ח דהלכות רוצח כתב בהפך והניח דברי רבנו בצ"ע. ועמ"ש.

כתב הירדכ"ז שם במשנה אילן שהוא עומד וכו' כנ"ל. ופירש רבנו דאזלינן הכא לחומרא והכא לחומרא, ואין אוכלין שם ואין פודין אותו שם. וא"ת מתני' דהכא קשיא, כפרק אלו הן הגולין רמינן מתני' דהכא אמתני' דספ"ק דמעשרות דתנן ובירושלים הכל הולך אחר הנוף, ומשני א"ר כהנא ל"ק הא ר' יהודה והא רבנן, דתניא ר"י אומר במערה הולך אחר פתחה באילן אחר נופו. אימור דשמעת ליה לר"י גבי מעשר לחומרא עיקרו בחוץ ונופו בפנים כי היכי דבנופו לא מצי פריק בעיקרו נמי לא מצי פריק, עיקרו בפנים ונופו בחוץ כי היכי דבנופו לא מצי אכיל בלא פדייה

בעיקרו נמי לא מצי אכיל בלא פדייה, ופסק כר' יהודה משום דסוגיא דתלמודא כוותיה אזלא. ורבה ורב אשי שקלי וטרו לתרוצי אליביה. ומשמע שאם היה עיקרו ונופו בתוך החומה דמצי אכיל אפילו, בראש האילן, דאע"ג דגגין לא נתקדשו אויר ירושלים כירושלים. עכ"ל. ואין דבריו כרוזים, דמה שאמרו גגין לא נתקדשו הוא רק לענין שחיטת קדשים קלים, אבל לענין אכילת קדשים קלים ומע"ש הכלל הוא מן החומה ולפנים, מן החומה ולחוץ. ומלבד הבנוים בפנים ופתוחים לחוץ או הבנוים בחוץ ופתוחים לפנים דאזלינן בהו לחומרא וכדלקמן בסמוך".

והענין הוא כמו שנחבאר לעיל שהולכים לחומרא בין במעשר שני, שאין פורין תחת נופו, אמנם אסור באכילה שמה, ובין בערי מקלט אמרינן לחומרא שאסור לגואל הדם להרוג אותו בחצרו תחת עיקרו אף שרק נופו נמצא בתוך הערי מקלט. ונראה שהטעם דאזלינן לחומרא משום דספיקא דאורייתא לחומרא.

וכיון דאתינן להכא. דבין במעשר שני ובין בערי מקלט הולכין לחומרא כיון דהוא ספיקא דאורייתא אי שדי נופו בחר עיקרו לתחומין. הנה בשבת אין יכולים לחייבו מספק [הן אם עשה את זה במזיד אין אנו יכולים לחייבו מיתה מספק. והן בשוגג אין אנו יכולים לחייבו חטאת מספק, שאין מביאין חולין בעזרה על הספק] ולהכי ליכא חיובא דאורייתא רק פטור אבל אסור, כמו שכלל רבינו בתחילת הלכות שבת [וגם האיסור אינו אלא מדרבנן, כידוע שיטת רבינו דספיקא דאורייתא לחומרא הוא מדרבנן]. ודו"ק.

נ ג ל ה

בקשת צרכיו בשבת

הרב דוד שרגא פאלטער
 = שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א =
 = דיטריוט מישיגאן =

בשו"ע אדה"ז סימן רס"ח ס"ב בזה"ל אם טעה והתחיל ברכת אמצעות של חול אם נזכר באמצע ברכה צריך לגמור כל אותה

ברכה ואח"כ מתחיל ברכה אמצעיות של שבת בין שנזכר בכרכה ראשונה של אמצעיות של חול שהיא אתה חונן ובין שנזכר בשאר ברכות אמצעיות של חול וכן כיו"ט לפי ישמן הדין ה' ראוי לתקן גם בשבת ויו"ט כל ברכות האמצעיות כמו בחול ולהזכיר קדושת היום בעבודה כמו בר"ח וחוש"מ אלא שמפני כבוד שבת ויו"ט לא הטריחוהו חכמים ותיקנו ברכה אחת אמצעית לקדושת היום א"כ זה שהתחיל ברכות אמצעיות של חול יש לו לגמור אותה ברכה שהתחיל כיון שהיא ראוי לאמרה עתה מן הדין עכלה"ק.

ולא זכיתי להכין איך זה מתאים עם המובא בשו"ע רבינו סימן קפ"ח ס"ד שאסור לתבוע ולבקש צרכיו בשבת ופשוט אשר הי"ג ברכות אמצעיות של חול נחשבים כבקשת הצרכים וא"כ צ"ב שלכאורה עפ"ז גם מצד הדין הרי אינה ראוי לאמרה עתה מפני שאסור לתבוע צרכיו בשבת .

ש ו נ ו ת

נפלאות בינה

הרב טובי' בלוי

= מח"ס כללי רש"י ירושלים עיה"ק =

א. במבוא הכללי לספר "כללי רש"י (המהדורה השנייה) שבו מבוארת דרכו בקודש של כ"ק אדמו"ר שליט"א בלימוד התורה וכו' מוסבר גם הקשר בין תורת רבנו שליט"א לתורתם של רש"י ושל הרמב"ם, שכ"ק אדמו"ר שליט"א מפיץ ומסביר את תורתם בדגש רב, בכך ששניהם (רש"י והרמב"ם) וכן כ"ק אדמו"ר שליט"א מאחדים בתורתם ובדרכם את יינה של תורה עם הפשט לכן חמש למקרא (רש"י) ואת הקטן והגדול יחד (רמב"ם), עומק רום עם עומק תחת וכו', (ושם ציינתי ש"ממש" הוא ר"ת של שלושת השמות: מנחם, משה (הרמב"ם), שלמה (רש"י), וכו', ע"ש.

יש להוסיף עתה כי "רש"י רמב"ם והרבי" הוא בגימטריא של שמו הק' המלא (פרטי ומשפחה) של כ"ק אדמו"ר שליט"א!

ב. כבר התבאר בכ"כ מקומות הקשר שבין עניניו של כ"ק אדמו"ר שליט"א לבין "בעשתי עשר יום נשיא לבני אשר" (ובכלל זה גם בקונטרס שי"ל ז"ע "כך יברך ישראל", הערה 50), ואחת מנקודות הענין הוא ש"אשר" ענינו "כתר" (עונג), ונעוץ סופו בתחלתו (וראה גם מ"ש בגליון זה בענין התקופה שאחרי כ"ב שבט תשמ"ח, חיבור המקיף והפנימי).

והנה, כידוע שבט אשר שייך למחנה דן, הכולל את השבטים דן ואשר ונפתלי, וזה עצמו מבטא את הקשר בין ה"כתר" וכוח העונג לכוח המעשה ("מלכות") שהוא ענינו של דן (דונו דיני), כמבואר בשיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונפתלי (רגלים).

כך יש גם לכאר את הפסוק "וטובל בשמן רגלו" האמור על אשר, שרומז לכך שגם את כוח המעשה ("רגלו") יש "לטבול" ולקשר עם בחינת "שמן", כוח העונג, שילוב בעונג והמעשה, היינו כל כוחות הנפש כולם מראשם ועד סופם.

ובכן: "מחנה דן, אשר, נפתלי" (עם הכולל) הוא בגימטריא של שמו הק' של כ"ק אדמו"ר שליט"א בתוספת המלה "רבי"

כדאי הלידה שתכפר על המיתה

התי לוי גורעוויטש
~ תלמיד בישיבה ~

בגליון כ"ב (תר"כ) כתב הרב ט.ב. שי' בענין ז' אדר - כדאי הלידה שתכפר על המיתה כו' וכן הנוגע אתפשטותא דמשה וכו'.

ולהעיר שכ"ז כמעט מפורש הוא בלקו"ש חכו"ע 1 ואילך.

- כי תשא - ה' תהא שנת נפלאות בכל - 27

אחד עשר יום מחורב

הני"ל

זה כמה שיחות לאחרונה, וכן כש"ק פרשת חצוה, שמבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א במעלת מספר י"א - אחד עשר יום מחורב וכו'.

וידוע, שזה שבנ"י היו צריכים לעבור בי"א יום אלו, לפועל לקחם ג' ימים - הובא בפרש"י דברים א, ב.

ויש להעיר, שיום הג' (מאלו ג' ימים, שבפשטות יש לו יותר קשר עם הימים המאוחרים שבאלו הי"א וביותר עם יום הי"א עצמו) הי' כ"יום הבהיר" כ"ח סיון (נסמן ונתבאר בלקו"ש חי"ט ע' 1).

הרב ברוך אבערלאנדער
בודפעסט, הונגריה

בר פלוגתי דאדה"ז בהנוגע למלחמת נפולין

כותב כ"ק אדמו"ר שליט"א (אג"ק חלק ט"ו ע' תנ) : וי"א שהבר פלוגתי הי' המגיד מקוזניץ.

ובגליון י"ז (תרט"ז) ע' 50 הערתי על הפלא שבספר "רבי שניאור זלמן מליאדי" באנגלית. שנכתב ע"י הרה"ח ר' ניסן מינדל שי', ויצא לאור ע"י קה"ת, בע' 307 הערה 1 הוא מציין שבדעה זו של אדה"ז הלך גם המגיד רבי ישראל מקוזניץ!

שוב נתתי אל לבי לעיין בזה עוד, ומה גם שכ"ק אדמו"ר שליט"א כותב שדעת י"א (=יש אומריט) שהבר פלוגתי הי' המגיד מקוזניץ, ומשמע שאינו דבר ברור, וישנם דעות החולקות בדעתו של המגיד מקוזניץ,

וע"כ אעתיק בזה מכמה ספרים שמוזכר בו ע"ד מלחמה זו (בקצרה, ובספרים הנ"ל יש אריכות בזה).

"ונסע (ה"ר נפתלי הרץ פרנקל) לקאזניץ על ש"ק יתרו (תקע"ג). והי' המגיד מהמקור הישן לשכוב על מטחו, וכשכב המגיד מהמקור ורצה לישב בכתה ולא הניחו עד שהבטיחו למלא מבוקשו. ובאותו לילה צמח במזמור שיר ליום השבת: אומרים שהצרפתים עברו מנאסריל לכעריזונא. ונחזו אומרים להשמדם עדי עד...." ושם: "שמיהו כ"ה תקע"ג* התפלל רבי מענדלי מרימנוב "שיצליח הקיסר נאפאליאן, אבל החוזה מלובלין לא רצה עדיין להתערב בכל הענין.

מ"עשר אורות" ע' 74 סעיף לב.

"בעת מלחמת נפוליון הראשון רצה הרבי ר' מענדלי לעשות אוחו לגוג ומגוג**, והשתדל בתפלה שינצח במלחמה כדי שיהי' הגאולה....אמנם הצדיקים מקאזניץ ומלובלין לא הסכימו ע"ז, והם התפללו שיפול במלחמה, כי ראו בחזון קדשם כי עדיין לא בא הקץ..".

מ"עשר צחצחות" ע' 87 סעיף יז.

אחרי נפילת נפוליון ראו כל הצדיקים עת רצון להבאת המשיח.

"אחרי שנת תקע"ד, שראו השגחת השי"ת בנפול הקיסר נפוליון עד שלוקח בשבי, רבים נבאו להם כל יתגדל ויתקדש שמהו רבה. ולאשר הרבי מלובלין הי' מצפה תמיד לישועת הי' שיבא הגאולה ע"י מלך המשיח בב"א ... הי' מדובר שהה"ק היהודי יסתלק מהעולם, ולהיות להם לעזר בהתגלות העולם העליון. ובעזר המגיד מקאזניץ ותלמידיו, הרב המאור ושמש והה"ק ר' נפתלי הירץ היילפרין אבד"ק ברעזאן..."

מ"עשר אורות" ע' 91 סעיף כז, וראה שם ההמשך.
סיפור הבאת המשיח ע"י החוזה מלובלין (וחבריו)
נזכר גם בס' השיחות תשמ"ח ח"ב ע' 628 הערה 41.

לפי המבואר בהנ"ל היו גם כל צדיקי פולין - ובראשם האדמו"רים מקונוניץ ולובלין - נגד נפוליון, והיחידי שהתפלל לנצחוננו של נפוליון היה רבי מענדלי מרימנוב. אבל לפי מסורת מונקאטש הכל כדיוק הפוך, שכל צדיקי פולין היו בעד נפוליון

חוץ מהרופשיצר ואדה"ז. והפלא הוא שהוא מצטט הלשון מהספרים הנ"ל (אם כי לא מציינם בפירוש) אלא שמתקן כמה מלים, ועי"ז מתהפך מהקצה אל הקצה.

כל הצדיקים מחפללים בעד נפוליון

"ושוב אירע בשנת תקע"ג... הי' אז מלחמה הגדולה, מלחמת נאפוליון מלכות צרפת עם מלכות רוסיא. ואז ראו רבותינו שלשה אבות העולם, ה"ה הגה"ק המגיד מקאזניץ, הגה"ק החוזה מלובלין והגה"ק הרבי רמ"מ מרימנוב שהמלחמה הזאת הוא שעת הכושר לגאולה שלמה, ובקשו והתפללו לה' שיהי' נאפוליון גוג ומגוג***, ושיצליח במלחמתו נגד רוסיא... והמשיכו אצלם כל גדולי תלמידי הרבי אלימלך זי"ע בעל נועם אלימלך לעבודתם שיעמדו לימינם..."

רק בשלב מאוחר יותר שינה המגיד מקאזניץ דעתו נגד נפוליון

ומעתיק סיפור הנ"ל של הרופשיצר אצל המגיד מקאזניץ כשחזר מהמקוה, אמנם כותב: ובכן הכריע הה"ק מראפשיץ את דעת המגיד הקדוש (מקאזניץ) לדעתו.

הבאת המשיח ע"י הצדיקים לא היה קשור לנפילת נפוליון

שוב מעתיק סיפור הנ"ל שאחרי שנת תקע"ד כנפילת נפוליון ראו שזה עת רצון להביא את המשיח, אמנם משמיט הסיבה שהיה זה כיון שנפל נפוליון.

מ"דרכי חיים ושלום" (מונקאטש) ע' קמדרו

הרופשיצר התחרט שהתנגד לנפוליון

"...והוסיף עוד (בעל "מנחת אלעזר") לספר, כי מיד אחרי פטירת מרן הקדוש הרמ"מ מרימנוב (ל"ד בעומר תקע"ה) זי"ע, התחרט מאד הקדוש מהר"ן מראפשיץ זי"ע על שלא הסכים לעצת ודעת רבו הנז' בשעת המלחמה כי אז כבר הי' נגאלים כלל ישראל בגאולה שלימה... בעל דברי יחזקאל זי"ע אמר לו (להמונקאטשאר) שעיינו ראינו שלא טוב הי' כדברי הגה"ק מראפשיץ שדעתו הי' שטוב יותר שיתארכו וימשכו הימים של

עוקבתא דמשיחא, כדי שלא יבואו החבלים והצרות בפעם אחת, שלא יוכלו לסובלם אם יבואו תכיפות זה לזה, רק (ו)העיקר כדברי רבו הגה"ק א"א רבינו מהרמ"מ מרימנוב זי"ע לקרב הגאולה בכל אופן שיהי".

מדרכי "דרכי חיים ושלום" (מונקאטש) ע' רטז ובשוה"ג הרי ראינו כאן שתי דיעות, באם המגיד מקוונץ היה בעד בנפוליון, או שהתפלל למפלחו. וע"כ כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א "יש אומרים" שמגיד מהקוונץ התנגד.

ובאמת לפי שני הדיעות דלעיל, כל צדיקי פולין ראו מעלה בנפוליון, אלא שהויכוח היה האם הגיע עת הגאולה. אבל לדעת אדה"ז הרי לא היה שום מעלה בנפוליון, ואדרכה וכו'. וא"כ דעת אדה"ז היה שלא כדעת כל צדיקי פוליון.

ולהעיר: שכל המסופר בספרים הנ"ל הם דברים שנמסרו מפי השמועה, בלי קבלה מדוייקת וכו' ואכמ"ל.

מעניין לציין דברי החתם סופר במלחמת נפוליון באיזור שלו בשנת תקס"ט, ביומן - ספר הזכרון שלו. שיש מעלה במלחמה. ע"פ מאחז"ל (מגילה יז, ב) "מלחמה נמי אתחלתא דגאולה" וע"כ באם נתפלל על השלום ה"ז עיכוב הגאולה. "רק עצתי שנרבה בתורה ותפלה וכשהקול קול יעקב אין הידים ידי עשו, ולא ישלטו בישראל. ואז נתפלל רק על הגאולה ולא נחוש על המלחמה כלל". ועפ"ז פסק בשו"ת מנחת אלעזר (ח"ד סי' ה) הועתק ב"דרכי חיים ושלום" (שם) בזמן מלחמת עולם הראשונה שאין לגזור תענית צבור לכל המדינה, רק "העיקר לעזור על תיקון העונות המעכבים הגאולה".

ובכל הנ"ל יש אריכות גדולה בס' "משיחי שקר ומתנגדיהם" פרק י"ט (ע' 276 - 248), אלא שכל דבריו לא באו אלא לנגח את החסידים ורבותיהם, וע"כ הוא מסתם פירושים וכו' עד כדי זיוף, ואכמ"ל. וראה ב"שיחות מנוח" ניסן תשל"א ע' 2 (כרך ה ע' 890) מספר "מנדל" שבמאסר ברוסא נוסחה היבסקציה אותו כחסיד, האם הוא יודע הסיפור שאדה"ז יצא נגד נפוליון. וראה גם ב"כתבי הרח"א ב"תוכספי" לפי מפתח השמות ערך "נפוליון".

הערות בשולי הגליון

* "דרכי חיים ושלום" (מונקאטש) ע' קמד מתקן: בראשית שנת תקע"ד ביו"כ.

**אינו מובן לגמרי הכוונה, כי לפי המבואר ביחזקאל (קאפיטאל לח ולט) הרי גוג (שם המלך) ומגוג (שם העם) יבואו ללחום נגד ישראל, וסופם ש"על הרי ישראל תפול" (שם לט, ד. וראה גם לח, טז). וא"כ כאם נפוליון וצרפת הם גוג ומגוג הרי סופם לפול, ואולי הכוונה שנצחון נפוליון נגד רוסיא הוא נצחון ישראל נגד גוג ומגוג, המבואר בנביא, וצ"ע.

אדה"ז בברחו לקח אתו כל כלי ביתו

בגליון יז (תרטז) ע' 52 כתבתי על המבואר (בלקוטי דיבורים ח"א ע' יד, ומשם בס' התולדות אדה"ז ע' רס) שבברחו מפני נפוליון חזר אדה"ז "לבדוק פן נשאר מכלי ביתו מאומה" ומצא שנשארו פאנטאפלין וכו', שהיה אפשר להבין מזה שאדה"ז לקח כל אשר בבית אתו, אבל ברשימה שמופיע בס' התולדות (ע' רסא) נאמר: "ובטרם נסעו צוה לבני העיר לקחת לעצמם את כלי הבית, מטות, שלחנות וספסלים וכדומה מבלי להשאיר כל מאומה בדירתו". ולתווך כתבתי שי"ל שאדה"ז צוה על בני העיר להוציא הכל מהבית, ובסוף חזר אדה"ז לראות אם אכן הוציאו הכל מהבית וכו'.

אמנם שוב מצאתי בשיחת ש"פ וישב תשנ"ב ס"ה "ברח אדה"ז עם כל בני ביתו (עם כל רכושו ונכסיו)". ועד"ז בשיחות קודש תשח"י ע' קע"ח/15 נאמר "האט ער מיטגענומען כל חפציו" (ההדגשה במקור).

ולפי"ז יל"ע מהמבואר ברשימה הנ"ל "צוה לבני העיר לקחת לעצמם", וכן מהמבואר באגה"ק של אדמו"ר האמצעי להר"מ מיזליש ("אגה"ק שלו אגרת ח. ע' רמ): "וברחנו על ב' עגלות לבד...עם כל החפצים הקלים שהי' ביכולתינו ליקח לקחנו, וכל החפצים הכבדים נשאר בערך ב' אלפים רו"כ כמו תבואה וי"ש וכלי בית ובהמות ועצים כו'".

מתי התחיל ההשתדלות נגד נפוליון

בגליון יז (תרטז) ע' 51 הבאתי מס' השיחות "תורת שלום" ע' 203 מפורש שהתפילה לשלום הצאר, והחילוקי דיעות בין אדה"ז לכמה מצדיקי פולין כבר היה בר"ה חקע"ב - תשע וחצי חודשים לפני שפּלש נפוליון לרוסיה, וכבר אז הביע דעתו נגד נצחוננו וממשלתו של נפוליון וכו'.

וצ"ל (1) שדובר בכללות על זה שנפוליון היה הולך וכובש את כל אירופה, וע"כ היו צריכים לנקוט עמדה בתפילותיהם וכו' האם יצליח נפוליון או לא (2) אולי כבר ראו שמן הנמנע התקפת נפוליון על רוסיה, וע"כ התפללו וכו'.

שוב מצאתי בס' "חסידים ומתנגדים" ח"א ע' 295 "נבואה ע"ד הכליון של הצרפתים המורדים" ובו נאמר "ראשי מורדי צרפת בראשית יצליחו, אבל לאחריהם הם מכישו (יבושו?)", שמלכי אמת ינקם (ינקמו?) בס, ידקרום בחרב ויאבדו איש באנפארט, אז עולם נח שש ושמח".

דובנוב בספרו "תולדות החסידות" (ע' 263 בהערה) מסביר: להכנת הדברים האלה צריך להזכיר, שבימים ההם (סוף שנת 1798 - תקנ"ח - ואילך) שרר מצב של מלחמה בין רוסיה וצרפת, מפני שממשלת רוסיה נכנסה לאגודת הממלכות הלוחמות כנגד צרפת המורדת והכובשת בגבורת נפוליון בונופרטי. כנראה מצא כאן ר' זלמן (אדמו"ר הזקן) בתור איש קדוש וחזוה עתידות, שעת-כשר להגיש אל הקיסר פאול את ברכתו ונבואתו. ולהוכיח בזה, שמנהיג החסידים מתפלל על הצלחת הקיסר במלחמתו עם "מורדי צרפת" ועם "האיש בונפארט". ובכן אפשר לשער, שכרכה זו עשתה רושם על הקיסר. מקדים אני מעשה זה לזמן מאסרו הראשון של ר' זלמן.

ולפי"ז יוצא שכבר בשנת תקנ"ח ניבא אדה"ז מפלת נפוליון וכו'. אמנם לא מצאתי אגרת זו בס' "אגרות קודש" אדה"ז שבעריכת הרשד"ב שי' לוין. ואולי אינו ברור כ"כ יחוסו של "נבואה" זו לאדה"ז, אבל לפלא על הרשד"ל שלא גילה דעתו כזה.

ששים יום

התי' מנחם מענדל אלפרוביץ

= תות"ל 770 =

בקשר לזה שכ"ק אדמו"ר שליט"א מעורר לאחרונה בנוגע לששים ימי חדשי אדר שכשנה זו שמבטלים כל ענינים בלתי רצויים מעניין לציין למ"ש בלקוטי לוי"צ בענין ביטול בששים (בחלק דאג"ק עמ' שצ"ה) וזלה"ק: "ע"ד הערתך בתניא פ"י מ"ש ורבבה... י"ל הביטול דס' הוא כתפארת שהוא ו' שבשם שכראשו י', כי הוא ו' רבתי, כפול י' פעמים ו' עולה ס', ועיין בזהר שמות צ"ט סוע"ב ששים לאתערותא דיעקב ובמק"א שם. עכלה"ק עיי"ש.

ומוכן מזה שענין זה של ביטול בששים שייך לתפארת ולאתערותא דיעקב שהם הרי מדת הרחמים (עיין בתניא פ' מ"ה ובאגה"ק ס' י"ב) ובהנוגע לענינינו רחמים מבטלים כל ענינים של היפך הטוב וכו'. ולא באתי אלא להעיר.

פסוקי השם בסיום תפלת שמ"ע

שמואל קראוס

לשם מה יש צורך ב"מערכת" של קובץ "הערות"? — התשובה לשאלה זו כוללת בין היתר, כפי שהשתמע בעבר משיחותיו של כ"ק אד"ש, גם אחריות מסוימת לתוכן הדברים המתפרסמים בקובץ, שלעתים מחייבים "הערות המערכת" שתפקידה להפנות את הקורא לעיין במקום פלוני שם ימצא ענין נוסף בנושא המדובר. בכדי שתהי' אפשרות לכתוב "הערות מערכת" יש צורך בבקיאות מסויימת, שאמנם קשה להגדירה, אך ברור שלכל לראש היא צריכה להתבטאות בגליוני הקובץ המדובר: אין זה הגיוני שנושא מסויים, שכבר נידון בהרחבה באחד הגליונות, ישוכו וידונו בו תקופה קצרה אחריו, מבלי כל איזכור — מצד המערכת לפחות — שכבר דובר בענין.

בהנחה שהדברים דלעיל מוסכמים, הרי ש"צע"ק" להיכן "נעלמה" ה"מערכת" בעת הכנת גליון תריח לדפוס, כשהי' מתפקידה להעיר כי השאלה והבקשה (בע' 42) "לגלות בגליונות הבאים" מהו המקור לאמירת פסוקי השם בסיום שמ"ע — כבר נידונה בהרחבה בגליון תקפח ע' 58-46. אף בגליון האחרון, תרכ (ע' 33), בו דנו במקורו של המנהג האמור וציינו שנשמט מכמה מהדורות של ה'קיצור שלי"ה' — הי' מקום לציין לגליון הנ"ל (תקפח) בו נרשמו הדפוסים השונים של ספר זה, וצויינו אף מקורות שקדמו לו בענין חשיבות פסוקים לשמות אנשים.

(כמדומני שניתן להביא דוגמאות רבות לנושאים שנכפלו בצורה זו, ואחת מהן הזכורה לי: בענין הנחת תיק תפלין ש"י על התפלין בזמן התפלה — שבגליון תקג ע' 21-17 נידון בהרחבה מנהג חב"ד בזה, ונכפל בקיצור בגליון תקמו ע' 11)

ומאחר ואי-אפשר בלא חידוש: שם (ע' 55) אף הוזכר ששני הפסוקים המתאימים לשמו של כ"ק אדמו"ר שליט"א הם לפי המופיע ברשימת השמות המקובלת (וכך גם ציין — כמוזכר שם — כ"ק אד"ש, אלא א"כ נסכים עם דעת הכותב בגליון חרטו ע' 27 ובגליון תריו ע' 53, היודע "תוכן עניניו של כ"ק אדמו"ר שליט"א),

— והעירני ח"א שאחד הפסוקים הללו מופיע ברשימת הפסוקים (=מקורם ראה בגליון הנ"ל) בשינוי: "מאור עינים . . . ושמועה טובה..." וכך נעתק גם כאגרת כ"ק אדמו"ר שליט"א הנזכרת (כרך ה ע' 7), אך בפסוק (משלי טו, ל) הוא: "מאור עינים . . . שמועה טובה..." (כלי וא"ו החיבור). וצ"ע.

"מצוה ליישב"

בענין אחר: בגליון תרט"ז (המציין מלאות "ארבעים וש[ת]ים שנה") הועלו כו"כ עיניים הקשורים לתולדות חב"ד בעת מלחמת צרפת ואחריי'. יש בכוונתי להגיב בארוכה על פרטים רבים שנכתבו שם, מאחר והוזכרו שם (ובחלקם לא הוזכרו) נושאים ופרטים שכבר כתבתי עליהם בצורה שונה במקומות אחרים וגם בקובץ זה, אך היות ועתותי אינן בידי שאוכל להאריך בנושא כפעם אחת, אשתדל אי"ה לעשות זאת בשלבים:

אתחיל דוקא בנושא האחרון ששם, בע' 54, כיון שבסופו בקשת הכותב מהקוראים לענות על שאלתו "בגליונות הכאים". על חלקה השני של השאלה — בנוגע לטעם קבלת אדמו"ר הצ"צ תעודת "אזרח נכבד" — כבר ענו בגליון תריו ע' 51 (=עבור עבודתו באסיפת שנת תר"ג). נשארה איפוא השאלה הראשונה והיא על דברי הרב מינדל שי' — בסיפור לילדים — הכותב שאדמו"ר האמצעי קיבל תואר של "אזרח נכבד לדורותיו" הודות לפועלו של אביו, אדה"ז, וחסידיו בעת המלחמה.

המקשה (בגליון תרט"ז שם) כתב "וחיפשתי ולא מצאתי את המקור לזה" והמתרץ (בגליון תריו ע' 1-50) ניסה להביא "סמוכין עקיפין" לענין מרשימות אדמו"ר (מהרי"ץ) נ"ע, בהן מסופר על אדמו"ר האמצעי "שגם הממשלה הרוממה מכבדת אותו"; "והממשלה הטתה חסדה לבנו הצדיק הרב בער שניאורי".

לי נראה "ליישב" קושיא זו על הרב מינדל לא באמצעות "סימוכין" (שמקומם בישוב בעיות בטוגיות הש"ס וכיו"ב ולא בספרי ילדים) בעובדה שהוא פשוט קרא — דבר שכנראה לא עשו המקשה והמתרץ הנ"ל — את הרשימה שבהקדמת 'פוקח עורים' (נדפסה גם בס' 'התולדות' של אדמו"ר האמצעי, ולאחרונה שוב בספר המאמרים שלו 'קונטרסים'), בה מסופר ש"נתקבל בכבוד רב, לא רק מהיהודים כי אם גם משרי בתי פקידות הממשלה ופקידי המשטרה, שקבלו פקודה מבית פקודת השר לעניני פנים להדר בכבוד של הרבי שניאורי שהוא בנו של הרבי בארוכאוויטש מליאדי שעשה הרבה לטובת ארץ המולדת והממשלה מכרת תודה הבה לו עבור זה, ומבקשת להדר בכבוד בנו הממלא מקומו", ובעקבות הדברים האלו כתב — וכך הוא בפשטות — שהכוונה לאזרחות כבוד.

[על יחס מיוחד אל אדמו"ר האמצעי מטעם ממשלת רוסיה ראה גם אג"ק מהרי"ץ ח"ד ע' תקג-ד: "בתי פקידות הממשלה בעיר קרעמענטשוג — בידעם את השתדלותו של כ"ק אדמו"ר הזקן בהמלחמה להיות בעוזרי הממשלה — התיחסה ביחס מעולה אל בית הרב". עוד בענין הנ"ל ראה בספר 'החסידות' של מרקוס (שנדפס קודם שנכתבה ההקדמה ל'פוקח עורים...'): "לאחר פטירתו של הרב הוענק לצאצאיו תואר אזרחות כבוד (זילופוטומסטבו בלע"ז) = בתרגום העברי ע' 91].

לעילוי נשמת

מרת רייזל

בת

הרה"ח ר' לוי יצחק ע"ה

נפטרה י"ז אדר ה'תרצ"ג

ת.נ.צ.ב.ה.

* * *

נדפס ע"י בני

הרה"ח התמים ר' ליפמאן וזוגתו מרת חנה שיחיו

הרה"ח התמים ר' לוי יצחק וזוגתו מרת גוטא שיחיו

שפירא

בתה

מרת שרה תחי' גופין

לזכות

הרב ששה אהרן צבי ע"ה

וזונתו

מרת העניא רבקה רות חיה

וזי"ס

שירותי מחשב ותכנת סדר הדפוס "סדרית" — באדיבות
E.S.T. Computers 4403 14th Ave. (718) 972 4648

להצלחה רבה ומופלגה